

Константин Величков

(1855 – 1907)

160 години от рождението му. Писател, преводач, литературен критик, живописец, политик, общественик.

Роден е в Татар Пазарджик – културно-просветен център по онова време. Като талантилив ученик е изпратен на държавни разноски в Цариград, където завършва френския лицей „Галатасарай“ (1868-1874). Завръщайки се в родния си град, става учител по български и френски език, история и география, същевременно е председател на местното читалище „Виделина“. Изнася публични сказки, урежда театрални представления и пр.

Като участник в подготовката на Априлското въстание (1876), той е арестуван, но впоследствие освободен. След приключване на Руско-турската война (1878) е председател на Окръжния административен съвет в Пазарджик, а от 1879 до 1885 г. – народен представител за Народната партия в Областното събрание на Източна Румелия.

От 1885 г. К. Величков живее в София. Като изявен русофил, по време на правителството на Стамболов, той решава да напусне страната. Две години във Флоренция учи живопис,

после работи като учител в Българската гимназия в Солун и като служител на Екзархията в Цариград (1891–1894). Времето, прекарано в Цариград, е един от най-плодотворните периоди за К. Величков като творец. Тук той пише своите „Цариградски сонети“, спомениите „В темница“, занимава се с преводи, сътрудничи с най-авторитетните български литературни списания. След падането на правителството на Стамболов К. Величков се завръща в България и заема редица високи постове – министър на Общите сгради и съобщенията, министър на Народното просвещение, министър на Търговията и земеделието, дипломатически представител в Белград.

По негова инициатива през 1896 г. се открива Държавното рисувално училище. Самият той е автор на редица живописни творби, които днес се намират в Националната художествена галерия, в други галерии из страната и в частни колекции. Негова е заслугата за създаване на закон за депозиране на 2 екземпляра от всички печатни произведения в Народните библиотеки в София и Пловдив, за учредяването на Висш учебен съвет при Министерство на просвещението и на Дружеството за поддържане на изкуството.

В 1904 г. К. Величков е пенсиониран. С наранено честолюбие, разоча-

Константин Величков

рован от обществено-политическата действителност той решава да напусне завинаги България. През 1907 г. заминава със семейството си за Франция, където същата година умира.

К. Величков е не само политик и общественик, но и изтъкнат литератор. През 1879 г. той става главен редактор на в. „Народний глас“. Заедно с Иван Вазов съставят двутомна „Българска христоматия“ (1884), двамата редактират сп. „Наука“, а през 1855 г. основават литературното списание „Зора“. К. Величков съставя две христоматии за началните и горните класове. Той основава сп. „Ученическа беседа“ (1900-1904), издава и редактира сп. „Летописи“ (1899-1905). Пише повести, разкази, есета, рецензии, статии, очерци, драми, литературни студии и е един от първите преводачи на големи западноевропейски писатели. ◆

Атанас Буров

(1875 – 1954)

140 години от рождението му. Банкер, финансист, дипломат и политик. Една от най-влиятелните фигури в българския политически и икономически живот през първата половина на XX-ти век.

Роден е в Горна Оряховица. Учи в родния си град и в Априловската гимназия в Габрово. През 1903 г. завършва право и икономика в Сорбоната – Париж.

Завръщайки се в България, той навлиза в банковото дело, което не е случайно – баща му е основател на Българска търговска банка в Русе, а брат му ръководи един от клоновете на тази банка. А. Буров участва в упра-

Атанас Буров

влението на редица предприятия и въвежда в икономическия живот на България модерни европейски практики. От 1899 г., като депутат от Народната партия и подпредседател на Народно-то събрание, той става един от най-изтъкнатите български политици.

Макар и крупен предприемач и banker, Буров участва като доброволец в Балканската война с офицерски чин. Завръща се от фронта с орден „За храброст“ и с още по-висок авторитет. На два пъти за кратко време оглавява Министерството на търговията и извършва важни реформи, допринесли за стабилизиране на кредитната система на България след войната и оживяване на търговията.

През 1926 г., в правителството на А. Ляпчев, Буров е назначен за вън-

шен министър. С негово съдействие през 1928 г. на България е отпуснат т.нар. стабилизационен заем. Друго негово постижение е намаляването на българския репарационен дълг от Първата световна война.

През 30-те години Буров частично се оттегля от политическия живот – причините са превратът от 1934 г., който на практика ликвидира парламентаризма, и последвалата сложна политическа обстановка. Главна трибуна на неговите виждания е в. „Мир“ – орган на Народната партия. През август 1944 г. Буров е един от активните участници в т.нар. нефашистска опозиция, която е разтревожена от тенденцията към болшевизация на страната. Той влиза в правителството на К. Муравиев, но

то управлява едва няколко дни – до настъпването на 9-ти септември. Като съвестен политик Буров остава непреклонен привърженик на парламентаризма и демокрацията. Последствието е, че „Народният съд“ го осъжда на една година затвор. След освобожданието му той се присъединява към опозицията срещу комунистическото правителство. През 1947 г. е интерниран в Дряново, а през 1951 г. отново е задържан и осъден на 20 години затвор, лишаване от граждански права и конфискация на имуществото.

Умира през май 1954 г. в затвора в Пазарджик.

През 60-те години децата на Атанас Буров успяват да напуснат страната. Днес потомците му живеят в чужбина. ◆

Дамян Дамянов

Дамян Дамянов

(1935 – 1999)

**80 години от рождението му.
Поет.**

на човек и творец, и оставя ярка следа в българската литература.

През 1997 г. получава наградата „Иван Вазов“ за цялостно литературно творчество. ◆

КЪМ СЕБЕ СИ

*Когато си на дъното на пъкъла,
когато си най-тъжен, най-злочест,
от парещите въглени на мъката
си направи сам стълба и излез.*

*Когато от безпътица премазан си
и си зазидан в четири стени,
от всички свои пътища прерязани
нов път си направи и пак тръгни.*

*Светът когато мръкне пред очите ти
и притъмнее в тези две очи,
сам слънце си създай и от лъчите му
с последния до него се качи.*

*Трънлив и сляп е на живота ребусът,
на кръст разпъва нашите души.
Загубил всичко, не загубвай себе си –
единствено така ще го решиш!*

ЖЕНА

*Божествена си! Твоите черти
със векове молитвено бих гледал.
Но този миг е първи и последен.
Не се повтаряте ни той, ни ти.
Минавате един-единствен път,
за да преминете във нещо вечно –
във нещо много близко и далечно –
във музика, сияние и плът.
Отиваш си. И вземаш всичко в миг.
Усмивката си. Синята си дреха.
След теб остава само твоето ехо,
прегърнато със моя страшен вик.*

ВСЕ НЯКОГА

*Ти никога не ще си моя, никога!
Аз знам това и все пак те обичам.
Не аз самият, а духът ми вика те.
Не аз самият – той ти се обрича.*

*И двама с теб –
разнопосочни влакове –
един към друг се носим като слепи.
С надежда да се срещнем. В миг.
Все някога.
Дори чрез сблъсък. В катастрофа.
Все пак.*

Роден е в Сливен, а от 1953 г. живее в София. Завършва българска филология в СУ „Св. Климент Охридски“. През 60-те години на ХХ век работи като редактор във в. „Народна младеж“ и сп. „Пламък“.

Автор е на множество стихосбирки. Изпъква със съдържателността и мелодичността на поезията си, а интимната му лирика представлява истински литературен феномен. Пише още есета, импресии, а някои от стиховете му добиват популярност като текстове на песни.

Дамян Дамянов е сред най-четените наши лирици. Макар и прикован за цял живот към инвалидния стол, той запазва достойнството си